

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Győri Ítéltábla a dr. Bertha Péter Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Bertha Péter ügyvéd) által képviselt **felperesnek** a dr. Rácz Károly ügyvéd által képviselt **alperes** ellen vételár megfizetése iránt indított perében a Zala Megyei Bíróság 2008. április 16. napján kelt, 4.P.21.310/2007/21. számú ítéletével szemben az alperes által 23. és 24. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az államnak - az illetékügyben eljáró hatóság felhívására - 196.100. (Egyszázkilencvenhatezer-egyszáz) Ft le nem rótt fellebbezési illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s :

A felperes „átadóként” 2005. június 8. napján együttműködési megállapodás elnevezésű szerződést kötött az „átvevő” alperessel "A" kéziszerszámok mobil értékesítésére és márkaképviselőre. A szerződés alapján a felperes egy RM típusú haszongépjárművet adott tartós bérletbe az alperesnek, melyet induló árukészlettel töltött fel. Az induló árukészletet, valamint az átvevő alperes által megrendelt további árukat az alperes a saját nevében és kockázatára értékesítette - tanácsadói, illetve üzletkötő funkciót is egyidejűleg ellátva - a végfelhasználóknak. Az induló árukészlet ellenértékét az alperes három részletben - a teljesítéstől számított 90., 120. és 150. napig - vállalta megfizetni, míg az utóbb rendelt áruk ellenértékét 60 napos fizetési határidővel. A felperes az átadott árukra a vételár teljes kifizetéséig a tulajdonjogát fenntartotta. Késedelmes fizetés esetére a felek kikötötték az átvevő alperes késedelmi kamatfizetési kötelezettségét, valamint a felperes visszaszállítási és rendkívüli felmondási jogát.

A szerződés 3.14. pontja szerint az átvevő alperes a szerződés időtartama alatt vétkeességére tekintet nélkül viseli a bérelt gépjárművel, az árukészlettel és az értékesítési tevékenységgel összefüggésben a kárveszélyt, amely kiterjed a gépjármű által okozott, a gépjárműben, egyéb

berendezésekben és az árukészletben felmerült valamennyi kárra. A felperes vállalta az értékesítési tevékenységre átadott gépjárműre kötelező felelősségbiztosítás, CASCO biztosítás és szállítmánybiztosítás megkötését. A szerződés 3.27. pontjában úgy rendelkeztek, hogy ha a biztosító a kár kifizetését bármely, az átvevőnek felróható okból megtagadja, az ebből eredő minden következmény és felelősség az átvevőt terheli. Ebben az esetben az átvevő köteles a fennálló számlatartozásokat rendben teljesíteni, kártérítésre pedig nem jogosult. Ugyanakkor az 5.11. pontban kikötötték, hogy az átvett és leszámlázott termékek biztonságos szállítása és tárolása, különös tekintettel a biztosítási feltételek által kizárt időszakra - a számla teljesítésétől, ezáltal a tényleges tulajdonjogtól függetlenül - az átvevő felelősségét képezik. Az átvevő ennek megfelelően semmilyen követeléssel nem élhet az átadó felé az árukészlet megrongálódása, eltulajdonítása esetében és mindezek ellenére köteles eleget tenni fizetési kötelezettségeinek.

A felperes 5.286.466.-Ft vételárú induló árukészletet adott az alperes birtokába 2005. június 8. napján, valamint ezt követően - 2005. november 10. napjáig - összesen 881.509.-Ft vételárú terméket szállított az alperesnek. Az induló árukészlet vételárából az alperes 650.000.Ft-ot teljesített, a fennmaradó 5.517.975.-Ft vételárat azonban utóbb nem fizette ki.

A 2005. december 3.-ára virradó éjszaka a bérbe adott gépjárművet az alperesnek a ... szám alatti családi háza udvarából - a benne lévő árukészlettel együtt - ismeretlen elkövető eltulajdonította. A rendőrhatalóság a megismételt eljárás során meghozott, 2007. június 1. napján kelt határozatával a nyomozást megszüntette.

A felperes kárigényét vagyónbiztosítójánál, a ... Zrt-nél bejelentette, amely azt 2005. december 21. napján először elutasította, arra hivatkozással, hogy a biztosítási feltételek szerint a biztosítási fedezet a gépjárműben tárolt árura nem terjed ki. Utóbb azonban 2006. augusztus 31. napján a biztosító és a felperes között egyezség jött létre, melyben megállapították, hogy a biztosító helytállási kötelezettsége jogalap hiánya miatt nem áll fenn, azonban - kizárólag méltányossági alapon - 2.250.000.-Ft kártérítési összeget mégis megfizet a felperesnek. A felperes ezt a kártérítési összeget kárigénye végleges kielégítéseképpen elfogadta, másnap, 2006. szeptember 1. napján az egyezség megtámadásának jogáról külön nyilatkozatban lemondott.

A felperes módosított keresetében az alperes rendelkezésére bocsátott termékek kiegyenlített vételárát, - a biztosító részleges teljesítésére figyelemmel - 3.267.975.-Ft tőkét és járulékait követelte. Hangsúlyozta, hogy követelése jogcíme nem kártérítés, hanem az alperes számlatartozása folytán a Ptk.365.§. (1) bekezdése szerinti áru ellenértéke. Érvelése szerint az alperes az árukészlet eltulajdonításától, és - a biztosítóval folytatott tárgyalások eredményeként - a biztosító részleges teljesítésétől függetlenül a 2005. június 8. napján kelt szerződés rendelkezése alapján a számlatartozását teljesíteni köteles. Kiemelte, hogy a lopás elkövetésekor az alperes tartozása túlnyomó része tekintetében már késedelemben volt. Kitért arra is, hogy a 2006. január 9. napján kelt egyenlegközlőre az alperes tartozása elismerését saját kezűleg rávezette, azt bélyegzőjével is ellátta.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását indítványozta. Azzal védekezett, hogy a felperesnek kárigényét a biztosítójával szemben kellett volna érvényesítenie, kifogásolta, hogy a felperes nem vonta be a biztosítójával folytatott tárgyalásokba. Értékelése szerint a felperes a biztosítóval az egyezséget a peres eljárás elkerülése érdekében kötötte, míg a felperes a biztosító által ki nem fizetett kárösszeget az alperestől kívánja behajtani. Ugyanakkor az alperes a felek közötti szerződés 3.27. pontja alapján akkor köteles az eltulajdonított árukészlet ellenértéke megtérítésére, amennyiben a biztosító a kár kifizetését a neki felróható okból megtagadja. Ilyen felróható magatartást pedig nem tanúsított, mely kitűnik abból is, hogy a biztosító - részlegesen - teljesített. Minősítése szerint a felek között 2005. június 8. napján bizományi szerződés jött létre. Kitűnik ez a felperes tulajdonjoga fenntartására vonatkozó rendelkezésből, valamint abból, hogy a megállapított fizetési határidők lejártakor a felperes vételárát csak akkor követelhetett, amennyiben az áru értékesítésére sor került. Az értékesítés elmaradása esetén a felperes a szerződés szerint késedelmi kamatot igényelhetett, az árut visszakövetelhetette, illetve felmondással élhetett. A jelen esetben pedig - a lopás miatt - az áru értékesítése elmaradt, így a felperes vételárát nem igényelhet. A szerződés adásvétellel szembeni (bizományi) jellegét támasztja alá az is, hogy az árukészletre a felperes a saját nevében kötött biztosítási szerződést.

Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 3.267.975.Ft tőkét, valamint annak a 2005. szeptember 6. napjától a kifizetés napjáig járó késedelmi kamatát, és 376.100.Ft perköltséget.

Az elsőfokú bíróság határozata indokolásában elsődlegesen azt állapította meg, hogy a felek között 2005. június 8. napján az átadott árukészletre nem bizományi, hanem adásvételi szerződés (Ptk.365.§. (1) bekezdés) jött létre, mégpedig az induló árukészletre a részletvétel (Ptk.376.§.) szabályával, egyébként pedig a felperes tulajdonjoga fenntartásának kikötésével. (Ptk.368.§. (1) bekezdés) Az elsőfokú bíróság a szerződés minősítése kapcsán kiemelt jelentőséget tulajdonított annak, hogy a felperes által megjelölt ezen jogcímet az alperes az elsőfokú eljárás túlnyomó részében nem támadta, csak az eljárást befejező határozat meghozatalát megelőző beadványában. Elvetette az alperes azon védekezését is, amely szerint a felperes a vételár kifizetését csak a termék értékesítése esetén követelhetette. Rámutatott arra, hogy a felek közötti szerződés alapján a termékek tulajdonjogát a felperes a vételár kifizetésével egyidejűleg ruházta át az alperesre, részletvételt, illetve 60 napos fizetési határidőt kikötve. Az alperes fizetési kötelezettségét pedig a szerződés 5.11. pontja szerint az sem érintette, ha az átadott termékeket „valóban” ellopták, mivel eszerint az alperes eltulajdonítás esetén is köteles a fizetési kötelezettségének eleget tenni. Az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy ez a szabályozás megegyezik a Ptk.376.§. (4) bekezdése rendelkezésével, amely alapján a vevőnek átadott dologra a kárveszély tulajdonjog fenntartás esetén is átszáll.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést az elsőfokú bíróság ítélete megváltoztatása és a kereset elutasítása iránt.

Fellebbezési álláspontja szerint az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás részben hiányos, ezért téves az abból levont jogkövetkeztetés is. Az elsőfokú bíróság ugyanis

elmulasztotta maradéktalanul megvizsgálni, hogy a felperes a bűncselekménnyel elszenvedett kárai enyhítése érdekében úgy járt-e el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható (Ptk.340.§. (1) bekezdése, PK. 36. számú állásfoglalása). Rámutatott, hogy már az elsőfokú eljárásban is kifogásolta a felperes a biztosítóval megkötött - alperes értesítése nélküli - egyezségét, valamint azt, hogy a felperes a biztosító által ki nem fizetett kártérítési összeget az alperestől kívánja behajtani. A felperestől az adott helyzetben elvárható magatartás az lett volna, hogy a biztosítási szerződés alapján teljes körűen érvényesíti igényeit és a csökkentett mértékű kártérítési összeget csak jogfenntartással veszi át. A felperesnek a biztosítóval szemben a részteljesítését követően a teljes kártérítési összeg behajtása iránt bírósághoz kellett volna fordulnia és csak a jogerős bírósági határozat igazolhatná, hogy kárenyhítési kötelezettségének eleget tett. Érvelése szerint csakis az eredménytelen bírósági eljárást követően fordulhatott volna a felperes az alperessel szemben.

Az alperes a másodfokú tárgyaláson előadta, hogy az egyenlegközlő levélre vezetett aláírásával a közölt tartozását elismerte, azonban ennek az volt az oka, hogy ezzel segíteni kívánta a felperest a biztosítóval szembeni igényérvényesítés során, illetve nyilatkozatát a gazdasági év lezárása is indokolta. Az induló árukészletre teljesített összegben kívül további részteljesítéseket is végzett az utóbb pótolta árukészletre, de annak pontos összegét nem tudta megjelölni. .

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását, valamint az alperes másodfokú eljárási költség megfizetésére kötelezését kérte.

A fellebbezés nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást a szükséges mértékben lefolytatta, és az így beszerzett bizonyítékokat megfelelően értékelte, amely alapján helyes tényállást állapított meg, döntésével a fellebbezésre figyelemmel kiegészített indokolás alapján az ítéletet egyetértett.

A jogvita eldöntéséhez azt kellett megállapítani, hogy a felek között létrejött szerződés bizományi szerződésnek, adásvételi szerződésnek, vagy esetleg az előző két szerződés elemeit tartalmazó vegyes szerződésnek minősül-e.

A Ptk. 507. §-ában szabályozott bizományi szerződés alapján a bizományos a megbízó javára, saját nevében, (általában) díjazás ellenében köti a szerződéseket, mintegy közvetítői tevékenységként. A felek között létrejött szerződés azonban nem tartalmaz egyetlen olyan rendelkezést sem, mely a bizományi szerződés fennállására utalna. Kizárólag az alperes hivatkozott arra, hogy a vételárat csak a termékek értékesítésekor kellett kifizetnie. Arra sincs bizonyíték, hogy az alperes az adásvételi szerződéseket a felperes javára kötötte volna meg. Nem volt megállapítható, hogy a felek bizonyos időközönként, vagy a termék értékesítését követően elszámoltak volna egymással, és az alperes az értékesítésért jutalékban részesült volna. Arra sem merült fel adat, hogy az alperes bizományosként díjazás nélkül végezte volna a tevékenységét. Így az elsőfokú bíróság a felek tényleges akaratát (Ptk. 205.§ (1) bekezdés) helytállóan vizsgálva vetette el az alperes bizományi szerződésre

vonatkozó védekezését, és állapította meg, hogy a felperes adásvétel (Ptk. 365.§ (1) bekezdés) jogcímén adta át a termékeket. Ezt támasztja alá a szerződésben szabályozott részletvétel, valamint az ahhoz kapcsolódó tulajdonjog fenntartás.(Ptk.368.§ (1)bekezdés, 376.§) Nincs olyan szerződési rendelkezés, amely alapján az alperesnek a vételárat a termékek értékesítését követően kell csak kiegyenlítenie, viszont mind az induló árukészlet, mind a későbbi utánrendelések vonatkozásában pontosan szabályozta a felek közötti megállapodás a vételár kiegyenlítésének határidejét.(4/3., 5/1. pont) Ebből következően pedig az alperes az általa átvett termékek ki nem egyenlített vételárával tartozik a felperesnek.

Az ítélet tábla az alperes fellebbezésére figyelemmel rámutat arra, hogy a felperes perbeli keresetét vételár jogcímén terjesztette elő - melyet maga a felperes is hangsúlyozott -, és nem kártérítést követelt, tehát a felperes kereseti kérelmének alaposságát nem az általános kártérítési tényállás (Ptk.339.§ (1) bekezdés) alapján kellett eldönteni, hanem a vételár követelésének megalapozottságát kellett vizsgálni. Ebből következően az eltulajdonításért való felelősség, a biztosító teljesítése részbeni elmaradásának oka jelen eljárásban nem bírt jelentőséggel, annál is inkább, mert az együttműködési megállapodás 5.11. pontja szerint az alperes a vételárat az áru eltulajdonításának, megrongálódásának okától, és vétkességétől függetlenül köteles megtéríteni. A szerződés ezen pontjával kapcsolatban az elsőfokú bíróság helyesen utalt arra, hogy az lényegében a Ptk. részletvételi kárveszélyviselés átszállási szabályával (376.§ (4) bekezdés) azonos rendelkezést tartalmazott.(BH 2003/233)

A perbeli gépjármű és a benne található árukészlet eltulajdonításának annyiban van jelentősége, hogy a biztosítási szerződés alapján a biztosító - méltányossági - alapon 2.250.000.- forint kártérítést fizetett a felperesnek, melynek összegével a felperes keresetét leszállította. A felperes a biztosítóval folytatott egyeztetéssel, követelése - biztosítói elutasításokat követő - ismételt előterjesztéseivel (elsőfokú iratok 18./ sz.) az ítélet tábla álláspontja szerint kárenyhítési kötelezettségének (Ptk. 340.§ (1) bekezdés) eleget tett. Nem terhelte ebben a körben - az alperes állításával szemben - perindítási kötelezettség. A károsultat kárenyhítési kötelezettsége ugyanis nem jelent határok nélküli, parttalan igényérvényesítési kötelezettséget - jelen esetben - a biztosítóval szemben. Ez a kötelezettség ugyanis a károsult számára aránytalan terhet nem jelenthet. Célja a kár csökkentése, és nem a károkozó mentesítése. A perindítás elmaradásával a károsult felperes felróható magatartást (PK. 36. sz. állásfoglalás) nyilván nem tanúsított, így kármegosztásnak nem lehet helye.

Az ítélet tábla a felperes által kiállított, 2006. január 9.-én kelt az alperes fennálló tartozását kimutató egyenlegközlőn szereplő alperesi nyilatkozatot („az egyenleg tartalmát és helyességét igazolom”) az alperes részéről tartozáselismerésnek (Ptk. 242.§ (1) bekezdés) ítélte, mely szintén a felperes keresetének megalapozottságát igazolja. Az ennek folytán is az alperest terhelő bizonyítási kötelezettségének - a már kifejtettek szerint - viszont nem tett eleget.

Az alperes által a másodfokú tárgyaláson előadott, a további vételár-rész kifizetésére vonatkozó új tény a Pp. 235. § (1) bekezdése szerint az elsőfokú ítélet felülbírálatakor nem volt figyelembe vehető, azzal, hogy az alperes ennek összegét sem jelölte meg.

A kifejtettekre figyelemmel az ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján a fentebb leírt indokolásbeli kiegészítésekkel helybenhagyta.

A fellebbezés eredményre nem vezetett, ezért a Pp.78.§ (1) bekezdése, valamint az It. 59.§ (1) bekezdése alapján kötelezte az ítélőtábla az alperest, hogy a személyes illeték-feljegyzési joga alapján feljegyzett fellebbezési illetéket az illetékügyben eljáró hatóság felhívására fizesse meg. A felperesnek a másodfokú eljárásban megtérítést igénylő költsége nem merült fel, ezért arról az ítélőtábla nem határozott.

Győr, 2009. január 7. napján

Dr. Szalai György sk.
tanács elnöke

a **Dr. Ferenczy Tamás sk.**
előadó bíró

Dr. Hammer Sándor sk.
bíró

A kiadmány hitelül
kiadó: